

Nationaal Fonds DRAAIORGELBEHOUD

tot behoud van draaiorgelcultuur in Nederland

Beleidsplan NFD 2014-2017

Inleiding

De Stichting Nationaal Fonds Draaiorgelbehoud (NFD) richt haar activiteiten op het behoud van draaiorgels die kunnen worden gerekend tot Nederlands cultureel erfgoed. Het gaat er daarbij vooral om te bevorderen dat dergelijke orgels in goede staat worden gehouden en regelmatig in het openbaar verschijnen, het liefst in hun oorspronkelijke functie als straat-, kermis- of dansorgel. Het behoud van dergelijke draaiorgels voor het nageslacht vergt een stevige financiële positie van het NFD om aankoop en kostbare restauraties daarvan te kunnen ondersteunen. Het behoud van deze orgels is voor de eigenaars immers een kostbare zaak gezien de noodzaak van daarvoor geëigend vakmanschap.

Per 1 januari 2008 is het NFD door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit betekent o.m. dat het NFD geen successierecht of schenkingsrecht hoeft te betalen over erfenissen en schenkingen die het NFD ontvangt. Daarnaast kan een NFD-donateur giften van de inkomsten- of vennootschapsbelasting aftrekken (uiteraard binnen de daarvoor geldende regels). Het bestuur van het NFD vindt de ANBI status een grote verworvenheid en onderschrijft de betekenis daarvan als ondersteuning voor het werken aan het gewenste maatschappelijk doel. Met genoegenvoldoet het NFD dan ook aan de nieuwe voorwaarden die de belastingdienst sinds 1 januari 2014 stelt aan Stichtingen met een ANBI Status waarvan de publicatie van dit beleidsplan er één is.

Voor de periode 2014-2017 is het NFD voornemens de volgende activiteiten uit te voeren:

- **ondersteuning van aankopen en restauraties** van draaiorgels die het NFD rekent tot Nederlands Cultureel Erfgoed;
- **versterking van de financiële positie** door middel van donateur werving, giften, legaten, bedrijfsdonaties en -sponsoring
- **inventarisatie van mogelijk te ondersteunen aankopen en restauraties**
- **promotieactiviteiten:** vergroten van de naamsbekendheid door publieksacties
- **werving van donateurs en fondsen:** aanwezigheid op manifestaties, het verspreiden van informatiefolders en het verschaffen van informatie op de website
- **publieksacties:** optreden met NFD orgels, het houden van lezingen
- **begeleiden van het restauratieproject van het draaiorgel De Gouwe**
- **terughalen van geëxporteerde Nederlandse draaiorgels;** contacten met buitenlandse eigenaren van die Adieu-orgels
- **selectie van draaiorgels voor het Nationaal Register Mobiel Erfgoed (NRME)**
- **samenwerking met verwante organisaties**
- **viering 50 jarig jubileum** 8 mei 2014
- **goed beheer en besteding van het vermogen**

Uitwerking

Ondersteuning van aankopen en restauraties

De financiële ondersteuning van aankopen en restauraties van draaiorgels die tot het Nederlands Cultureel Erfgoed behoren is de kerntaak van het NFD. Eigenaren van dergelijke orgels die een beroep willen doen op financiële ondersteuning van het fonds moeten voldoen aan de vereisten die daarvoor zijn opgenomen in het subsidiereglement. Het NFD verwacht dat jaarlijks 1 à 2 aanvragen om financiële ondersteuning zullen worden ingediend. De aanvragen worden behandeld in reguliere bestuursvergaderingen en worden beoordeeld op consistentie met de Statuten en het subsidiereglement van het NFD. Na een positieve beslissing over de ondersteuning van een restauratie volgt een proces van begeleiding en beoordeling van het resultaat.

Versterking van de financiële positie

Het streven om cultureel waardevolle draaiorgels voor het nageslacht te behouden wil het bestuur ondersteunen met promotieactiviteiten om het belang daarvan onder de aandacht van het publiek te brengen en een goede financiële positie van de Stichting te bereiken en te behouden. Geschat wordt dat voor de ondersteuning van aankoop en restauratie van waardevolle Nederlandse draaiorgels de komende 5 jaar minstens € 250.000, - benodigd is. Hoewel het NFD voortdurend streeft naar het vergroten van het aantal particuliere donateurs, kan worden gesteld dat een dergelijk bedrag niet alleen door donateurs kan worden opgebracht. Daarom zullen voor dit doel ook andere bronnen moeten worden aangeboord. Het NFD denkt in het bijzonder aan fondsenwerving, giften, legaten, bedrijfsdonaties, sponsoring, optredens met gesubsidieerde draaiorgels en verkoop van artikelen. Alle genoemde bronnen zullen de komende jaren worden benut ter versterking van de financiële positie van het NFD. Bedrijfsdonaties en –sponsoring en bijdragen van cultuurfondsen kunnen van belang zijn bij de restauratie van een draaiorgel dat een speciale binding heeft met een gebied waar ook het betreffende bedrijf is gevestigd.

Inventarisatie van mogelijk te ondersteunen aankopen en restauraties

Regelmatig wordt het draaiorgelbestand in Nederland “doorgelicht” met het oog op mogelijk op korte en langere termijn proactief te nemen acties. Van een aantal waardevolle draaiorgels is bekend dat zij soms al jarenlang op non-actief staan. Andere worden sporadisch nog gebruikt. Deze orgels staan op een lijst, die elke vergadering wordt doorgenomen om te bezien of, en zo welke, acties moeten worden ondernomen. Zo nodig worden dan de eigenaren benaderd en gevraagd onder welke condities zij afstand van hun bezit willen doen. Het NFD zal zich dan inspannen daarvoor een goede bestemming te vinden. Een recent voorbeeld van een dergelijke met succes verlopen actie is de aankoop in 2013 geweest van het draaiorgel De Gouwe van de Stichting Heineken Collection te Amsterdam.

Promotieactiviteiten

Het NFD werkt voortdurend aan het vergroten van de naamsbekendheid door publieksacties en aanwezigheid met een informatiestand op draaiorgelmanifestaties, het verspreiden van informatiefolders en het verschaffen van informatie op de website: www.draaiorgelbehoud.nl In de diverse hoofdstukken van de website worden de doelen van het NFD uiteengezet en de middelen beschreven waarmee die doelen moeten worden bereikt. De website bevat noodzakelijke informatie voor potentiële aanvragers van subsidie voor aankoop, restauratie of grondige revisie van waardevolle draaiorgels. De statuten van het NFD en het subsidiereglement zijn integraal opgenomen. Enkele hoofdstukken zijn gewijd aan de geschiedenis van de Stichting en aan hoogte- en dieptepunten daarin. In het hoofdstuk NIEUWS worden nieuwsfeiten die het NFD betreffen opgenomen. Ook de voorgenomen acties en de resultaten daarvan worden daarin vermeld en nader uiteengezet. Daarmee geeft de

website een actuele presentatie van de werkzaamheden van de Stichting. Er is een mogelijkheid voor donateurs en andere belangstellenden om commentaar te leveren en vragen te stellen. Met de onderdelen *Agenda* en *Gastenboek* worden donateurs en andere belangstellenden zoveel mogelijk bij de werkzaamheden van het NFD betrokken. In de agenda kunnen de eigenaren van de met subsidie van het NFD aangekochte of gerestaureerde orgels hun openbare optredens (laten) vermelden. Bezoekers van de website kunnen in het *Gastenboek* hun oordeel kwijt over het NFD en de website.

In 2014 zal de website worden vernieuwd. Omdat er vanuit de donateurs geen respons is ontvangen op de oproep om voor de stichting een moderne website te ontwikkelen is het bestuur voornemens daarvoor externe deskundigheid in te huren.

Werving van donateurs en fondsen

De website zoals hiervoor beschreven, is niet alleen bedoeld als modern middel van informatievoorziening, maar duidelijk ook opgezet als middel om donateurs en fondsen te werven. Door een goede voorlichting over doel en middelen wordt verwacht dat een extra aantal donateurs kan worden geworven, maar dat zal niet toereikend zijn om in de toekomst voldoende aanvragen voor ondersteuning te kunnen honoreren. Daarom worden ook activiteiten ontplooid om van cultuurfondsen en andere bronnen extra middelen te verkrijgen voor de financiële ondersteuning van restauraties van waardevolle draaiorgels. Voor de ondersteuning van dit onderdeel van het werk van het NFD is adhesie gevraagd en verkregen van een tiental bekende Nederlanders die in het nabije verleden er blijk van hebben gegeven het draaiorgel te waarderen en het de plaats te gunnen die het in de Nederlandse samenleving verdient. Deze sympathisanten van het NFD zullen zoveel mogelijk bij de wervingsacties en publieke optredens van het NFD worden betrokken.

Met een aantal cultuurfondsen zijn inmiddels contacten gelegd en zijn gesprekken gevoerd over de condities van ondersteuning. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is de status van het te subsidiëren object als cultureel erfgoed. Die status dient te blijken uit een register waarin dergelijke cultuurobjecten als resultaat van objectieve beoordeling zijn opgenomen. Een belangrijk register is het Nationaal Register Mobiel Erfgoed. Het bestuur van het NFD heeft inmiddels een begin gemaakt met een dergelijke registratie. Onlangs heeft het bestuur van de Stichting Mobiele Collectie Nederland ingestemd met opname van het eerste door het NFD aangedragen draaiorgel, nl. De Gouwe.

Het bestuur streeft er tevens naar om cultuurfondsen, die in afzonderlijke beslissingen hetzelfde doel steunen, te bewegen, alvorens projectsteun te verlenen, daarover advies van het NFD te vragen, om zodoende afgewogen beslissingen te kunnen nemen op basis van deskundig advies.

Op de website en in het informatieblad wordt informatie verstrekt over het geheel of gedeeltelijk vermaken van nalatenschappen aan het NFD in de vorm van belastingvrije schenkingen of legaten. Inmiddels heeft dat al tot de eerste resultaten geleid. Het NFD zal ook de komende jaren de aandacht vestigen op deze mogelijkheid van financiële ondersteuning door particulieren.

Het NFD brengt een beknopte informatiefolder uit (4 pagina's op A-5 formaat), waarin de meest relevante zaken betreffende het NFD zijn opgenomen. De folder wordt ruim verspreid en regelmatig herzien. De folder wordt geïllustreerd met foto's van draaiorgels die zijn gerestaureerd met behulp van financiële ondersteuning door het NFD.

Ook in 2014 en volgende jaren zal de informatiefolder een belangrijk middel zijn om de doelstellingen van het fonds onder de aandacht van het publiek te brengen. Daartoe worden de folders regelmatig verspreid in musea en bij andere punten die door potentiële donateurs worden bezocht, zoals in de NFD-stand bij belangrijke manifestaties.

Publieksacties

Tot de promotieactiviteiten van het NFD behoren ook de publieke optredens met draaiorgels waarvan de restauratie met subsidie van het NFD tot stand is gekomen. Van de gemeente Amsterdam is in 2012 en in 2013 vergunning verkregen om op zes zaterdagen gedurende de maanden april-oktober in het centrum van Amsterdam te spelen. De keuze voor Amsterdam is gemaakt omdat daar in 1875 de typisch Nederlandse straatdraaiorgelcultuur is begonnen met het orgelverhuurbedrijf van de firma Warnies. Het NFD wil daarmee laten zien welke resultaten kunnen worden geboekt bij het conserveren van typisch Nederlands erfgoed in een omgeving die daarvoor zeer geschikt is, n.l. in de straten van de stad waar de Nederlandse draaiorgelcultuur is begonnen.

Voor 2014 is weer vergunning aangevraagd en in principe toegezegd.

Het ligt in de bedoeling dergelijke optredens ook in 2014 en komende jaren in andere plaatsen te verzorgen, met name in plaatsen waar door het NFD gesubsidieerde orgels verblijven.

Leden van het comité van aanbeveling zullen worden benaderd voor bijdragen in enigerlei vorm.

Begeleiden van het restauratieproject van het draaiorgel De Gouwe

Met de restauratie van het draaiorgel De Gouwe zal in 2014 een begin worden gemaakt. In het voorjaar zullen alle door het NFD erkende restaurateurs een verzoek ontvangen daartoe een offerte uit te brengen op basis van een door het bestuur op te stellen eisenprogramma. Het NFD zal deze restauratie begeleiden.

Terughalen van geëxporteerde Nederlandse draaiorgels (“Adieuorgels”)

Met de eigenaren van voormalige Nederlandse draaiorgels in het buitenland probeert het NFD zoveel mogelijk contacten te leggen en te onderhouden teneinde pogingen in het werk te stellen deze orgels naar Nederland te laten terugkeren. Veelal verkeren deze instrumenten na decennia in den vreemde te hebben vertoefd in een deplorabele toestand. Met aankoop en restauratie is dan weer veel geld gemoeid. In 2008 is het NFD erin geslaagd het Carl Frei orgel de Cello uit Canada naar Nederland terug te halen. Voorwaarde voor een dergelijke succesvolle actie is dat er iemand in Nederland bereid moet zijn de kosten van aankoop en restauratie te dragen. In Nederland zijn daartoe contacten gelegd met potentiële toekomstige eigenaren. Om deze kosten binnen de perken te houden verschaft het NFD financiële ondersteuning. De komende jaren zullen deze acties worden voortgezet.

Nationaal Register Mobiel Erfgoed

Het NFD heeft in 2010 met het ministerie van OCW contacten gelegd in verband met een op handen zijnde regeling voor laagrentende leningen, waarop eigenaren van mobiel cultureel erfgoed, waaronder sinds kort ook draaiorgels worden begrepen, een beroep kunnen doen. Als noodzakelijke voorwaarde geldt dat het object waarvoor een dergelijke financiële steun wordt verlangd is opgenomen in het Nationaal Register Mobiel Erfgoed. Over de realisering daarvan zijn in 2010 gesprekken gestart met het bestuur van de Stichting Mobiele Collectie Nederland. Deze gesprekken hebben er uiteindelijk toe geleid dat draaiorgels die het NFD rekent tot cultureel erfgoed kunnen worden opgenomen in het NRME zoals hierboven uiteengezet.

Het NFD heeft onlangs een inventarisatie gemaakt van draaiorgels die in aanmerking komen om in het register te worden opgenomen. Binnen de criteria die het NRME heeft gesteld zullen deze orgels successievelijk worden beschreven, waarna zij zullen worden voorgedragen voor opname in het register. Het NFD bestuur neemt contact op met de eigenaren van de voor te dragen orgels.

In 2014 zal een begin worden gemaakt met de verdere afhandeling.

Samenwerking met verwante organisaties

Het NFD onderhoudt goede contacten met een aantal musea waarin draaiorgels staan opgesteld en met orgeleigenaren die regelmatig concerten organiseren. Ook met de landelijke vereniging Kring van Draaiorgelvrienden bestaan goede contacten. De komende jaren zullen deze contacten worden geïntensiveerd, mede in verband met de noodzaak dat sommige draaiorgels na restauratie in deze musea en andere ruimten onderdak zullen moeten vinden, dan wel in openbare evenementen kunnen optreden. Het NFD kan waar nodig financieel bijspringen, bij voorbeeld bij het nodige transport en de verzekeringen.

Met de directie van het museum Speelklok in Utrecht voert een delegatie van het NFD-bestuur jaarlijks overleg over afstemming van wederzijdse activiteiten. Ook met het bestuur van de KDV vindt een dergelijk regulier overleg plaats.

Viering 50 jarig jubileum

Op 8 mei 2014 is het vijftig jaar geleden dat de voorganger van het Nationaal Fonds Draaiorgelbehoud, de Leon Warnies Stichting, op initiatief van Mr. Romke de Waard werd opgericht. Het Bestuur van NFD wil dit vijftig jarig jubileum niet ongemerkt voorbij laten gaan. Donateurs, sympathisanten van de Stichting en delegaties van besturen van aanverwante organisaties zijn uitgenodigd om op donderdag 8 mei 2014 dit jubileum te komen vieren in Museum Speelklok, Steenweg 6 in Utrecht. Op deze avond zullen wij kort terugblikken op het werk dat onze stichting in de afgelopen vijftig jaar tot stand heeft gebracht en onze plannen voor de toekomstige periode uiteenzetten. De viering te midden van een keur aan prachtige instrumenten zal worden opgeluisterd door een van de orgels waarvoor het NFD recent de financiering heeft mogelijk gemaakt

Goed beheer en besteding van het vermogen

Het vermogen van het NFD staat op een zakelijke spaarrekening bij ING. Over de financiële reserve ontvangt het NFD rente. Deze rente wordt eenmaal per jaar, op 1 januari, bijgeschreven. Voor deze rekening geldt een volledige opnamevrijheid.

Het NFD heeft ervoor gekozen om het totale vermogen direct opvraagbaar te beheren. Dat is nodig om op heel korte termijn financieel te kunnen inspringen bij spoedeisende acties, bv. de subiete dreiging van verkoop naar buitenland. Van deposito's of beleggingen wordt daarom geen gebruik gemaakt.

Voor alle inkomende en uitgaande betalingen van het NFD wordt gebruik gemaakt van een zakelijke girorekening bij ING (rekeningnummer IBANnr. NL50 INGB 0000 4634 59). Hierbij maakt de penningmeester gebruik van internetbankieren.

Jaarlijks maakt de penningmeester een financieel overzicht waarin de inkomsten en uitgaven gespecificeerd worden verantwoord (inclusief het aantal donateurs). Ook worden hierin het vermogen van het NFD, de eventuele financiële reserveringen voor geaccordeerde projecten en de saldi van de girorekening aangegeven.

Wanneer een besluit is genomen ter ondersteuning van een project (aankoop en/of restauratie) wordt de eigenaar een toezegging gedaan voor een bepaald bedrag. Dit wordt contractueel vastgelegd. Dat bedrag wordt vervolgens in de boekhouding van de Stichting voor dat doel gereserveerd en uitbetaald als het project is afgerond.

Op de website en in reguliere mededelingen aan donateurs wordt hiervan melding gemaakt en wordt de financiële positie nader uiteengezet.

Overige plannen

Sociale media

Het bestuur van het NFD heeft onlangs besloten te onderzoeken op welke wijze het NFD gebruik kan maken van de sociale media om de doelstellingen en het beleid nog meer voor het

voetlicht te brengen. Verwacht wordt dat er eind 2014 een conceptplan ligt dat nader kan worden uitgewerkt.

Bestuurswijziging

Het bestuur van het NFD is aan verjonging toe. In de komende periode zal daaraan nog gericht worden gewerkt. Oproepen aan jongeren hebben tot nu geen succes gehad. Een van de nevensdoelen van de verjonging van het bestuur is tegelijkertijd de juridische kennis binnen het bestuur te vergroten door het aantrekken van een jurist.